

Ympäristöterveydenhuolto ja hyvinvointialueet - webinaari 6.4. klo 9-11

Puheenjohtaja: Kaisa Mäntynen, ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija, Kuntaliitto

- Hyvinvointialueiden aloittaminen ja ympäristöterveydenhuolto: Lyhyt kooste Kuntaliiton kyselyn tuloksista, Kaisa Mäntynen Kuntaliitto
- Kommenttipuheenvuoro: Jari Keinänen STM ja Sebastian Hielm MMM
- Kuntaliiton ohje: Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen, johtava lakimies Marko Nurmikolu Kuntaliitto
- Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyö, erityisasiantuntija Karri Vainio Kuntaliitto
- Kokemuksia kunnista ja yhteistoiminta-alueilta:
- Kirsi Hiltunen, Ympäristöterveydenhuollon johtaja, Siun Sote
- Silja Mäkelä, Ympäristöterveyskeskuksen johtaja, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä
- Tarja Hartikainen, Ympäristöterveyspäällikkö, Kuopion kaupunki
- Ennakkokysymysten läpikäymistä ja keskustelua
- Huom. Tilaisuus tallennetaan ja tallenne on kaksi viikkoa tilaisuuden jälkeen katsottavissa (linkki tallenteeseen lähetetään ilmoittautuneille)

Hyvinvointialueiden aloittaminen ja ympäristöterveydenhuolto Kooste Kuntaliiton kyselystä

Webinaari 6.4. 2022

Ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija Kaisa Mäntynen

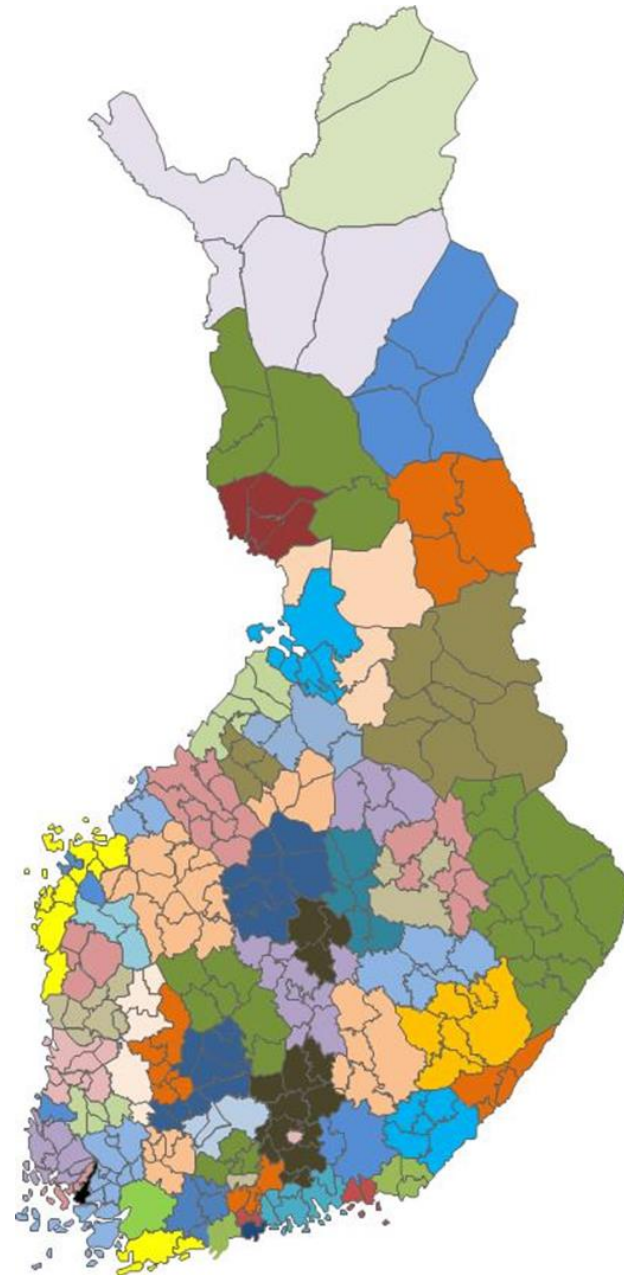
Ympäristöterveydenhuollon nykytila (ennen hyvinvointialueiden aloittamista v. 2023 alusta)

- Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä hoidetaan kunnassa tai kuntien välisenä yhteistoimintana. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista annetun lain mukaan (410/2009) kunnalla tai yhteistoiminta-alueella on oltava vähintään 10 htv resurssi tehtävien hoitamiseen
- Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköitä on tällä hetkellä 62 kpl
- Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköistä 23 kpl on organisoitunut sosiaali- ja terveydenhuollon yhteyteen, 39 kpl esim. rakennusvalvonnan, ympäristövalvonnan tai teknisen toimen yhteydessä tai itsenäisenä yksikkönä.
- Ympäristöterveydenhuollon lakeja ovat **terveydensuojelulaki (763/1994)**, **elintarvikelaki (297/2021)**, **eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)** ja **tupakkalaki (549/2016)**
- Ympäristöterveydenhuolto hoitaa myös mm. säteilylain (859/2018), lääkelain (395/1987), eläinsuojelulain (247/1996), eläintautilain (441/2013) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan joitain tehtäviä

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet, 2022 62 kpl

(kunta vastaa yksin YTH järjestämisestä
6 kpl: Helsinki, Hyvinkää, Lahti, Rauma,
Turku ja Vantaa)

Lähde: STM

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet

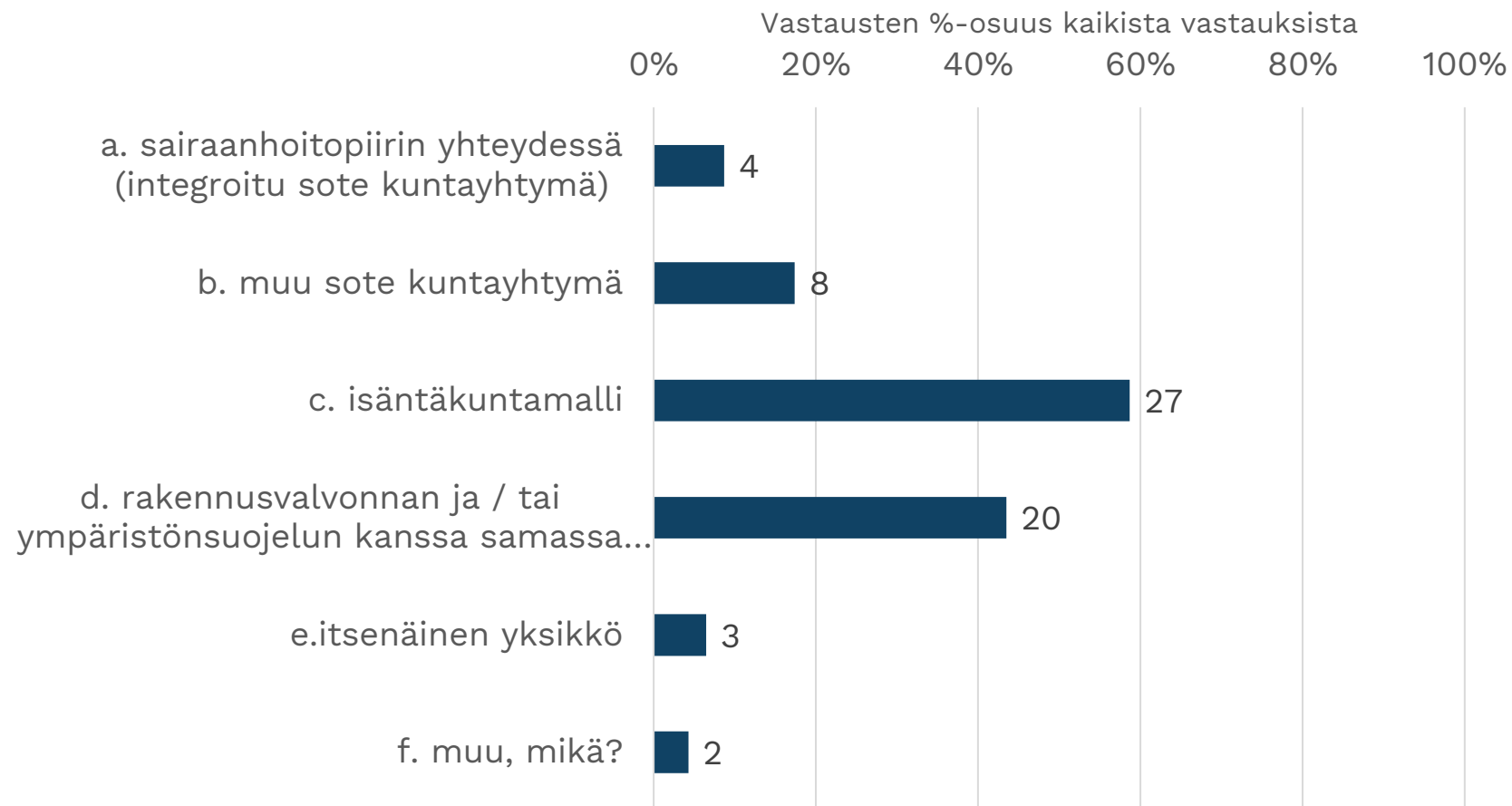
- Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei esitetä sote-ministeriryhmän [20.2.2020 tekemän linjauksen](#) mukaan siirrettäväksi maakuntien vastuulle (hyvinvointialueille)
- Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisen selvitystyön raportissa ([tammikuu 2021](#)) todetaan, että ympäristöterveydenhuollon tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi hyvinvointialueelle 1.1.2026. Lainsäädännön valmistelu tulisi suorittaa siten, että hyvinvointialueen tehtäväala olisi tiedossa ennen huhtikuussa 2025 järjestettäviä aluevaaleja.
- Valtionvarainministeriön vetämä projektiryhmä päätyi samanlaiseen esitykseen ([tammikuu 2022](#)).
- **Asiasta ei ole poliittista päätöstä.**
- Hallintovaliokunnan lausunnon perusteella valmisteltiin eduskunnassa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annettuun lakiin ([616/2021](#)) ympäristöterveydenhuoltoa koskeva 65 § (ns. sote toimeenpanolaki)

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet

- [Voimaanpanosta annettuun lain \(616/2021\) 65 §:n mukaan:](#)
- Hyvinvointialue voi ottaa hoitaakseen alueensa kunnilta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetut ympäristöterveydenhuollon tehtävät
- Hyvinvointialueen kunnat päättäneet siirrosta sote kokonaisuuteen 31.12.2021 ja siirto toteutettu 31.12.2022
- Kaikki alueen kunnat mukana
- Täysimääräinen rahoitus kunnista
- Toimeksiantosopimus (kuntien ja hyvinvointialueen välinen) oli tehtävä 30.6.2022 mennessä
- Tiukat ehdot ja erittäin tiukka aikataulu osasyynä siihen että **ainoastaan yhdellä alueella ympäristöterveys on siirtymässä sopimuksella hyvinvointialueen hoidettavaksi**
- Kuntaliitto toteutti lyhyen kyselyn YTH johtajille hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyen. Vastauksia saatiin **46** yksiköstä. *Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille!*

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022) Ympäristöterveydenhuollon yksikön nykyinen organisoituminen

Voit valita useampia vaihtoehtoja (vastaajia 46)

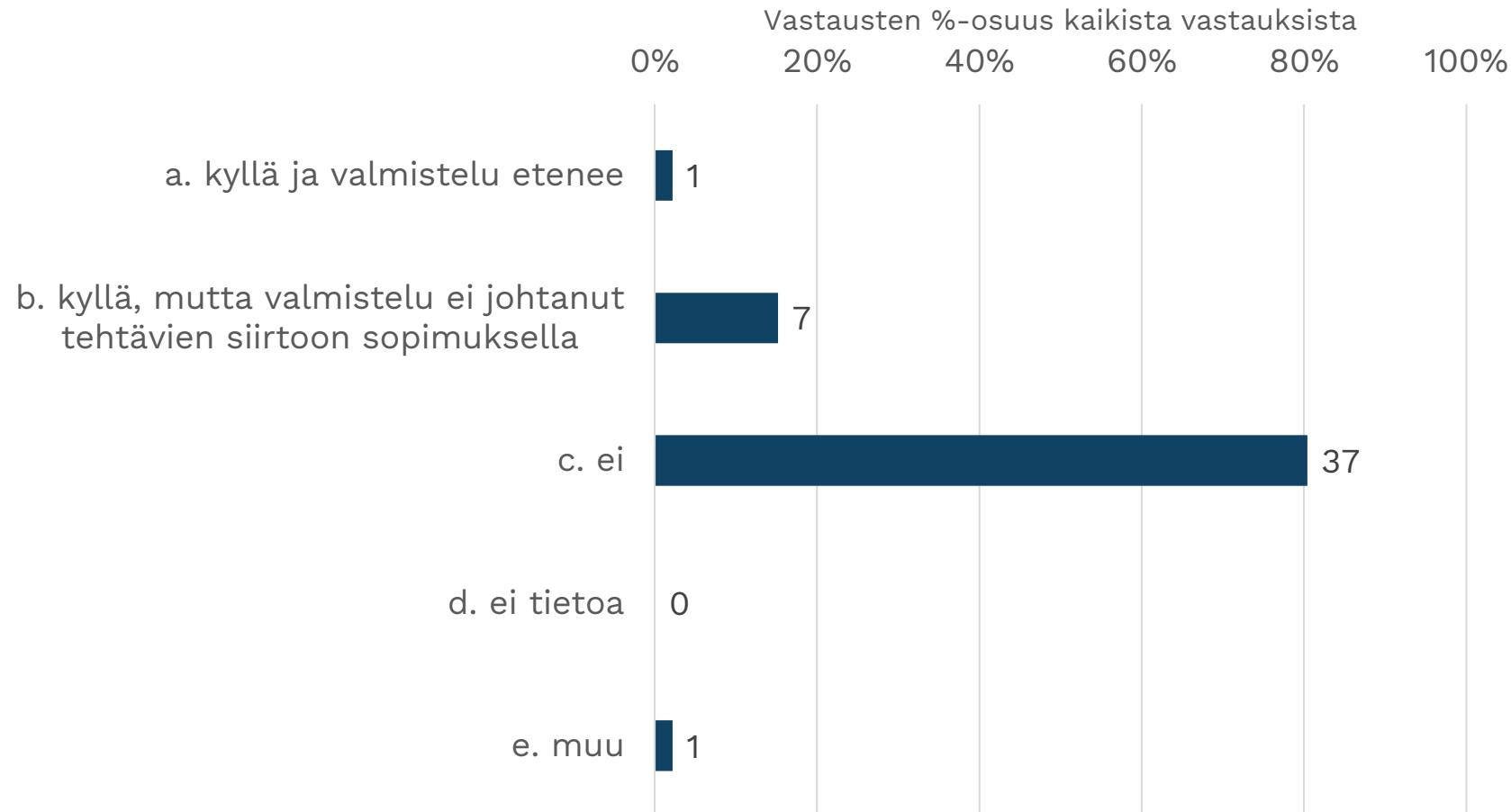

Vastauksia 64 kpl	kpl
a.sairaanhoitopiirin yhteydessä (integroitu sote kuntayhtymä)	4
b. muu sote kuntayhtymä	8
c. vastuukuntamalli	27
d.rakennusvalvonnan ja / tai ympäristönsuojelun kanssa samassa organisaatiossa	20
e.itsenäinen yksikkö	3
f.muu, mikä? (ympäristönsuojelu 5 kunnan osalta mukana, kaupungin sote- ja terveystoimiala)	2

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)

Oliko alueenne kunnissa valmistelussa ympäristöterveydenhuollon siirto sopimuksella hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta (616/2021, 65 §)?

Valitse yksi, tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto (vastaajia 46 kpl)

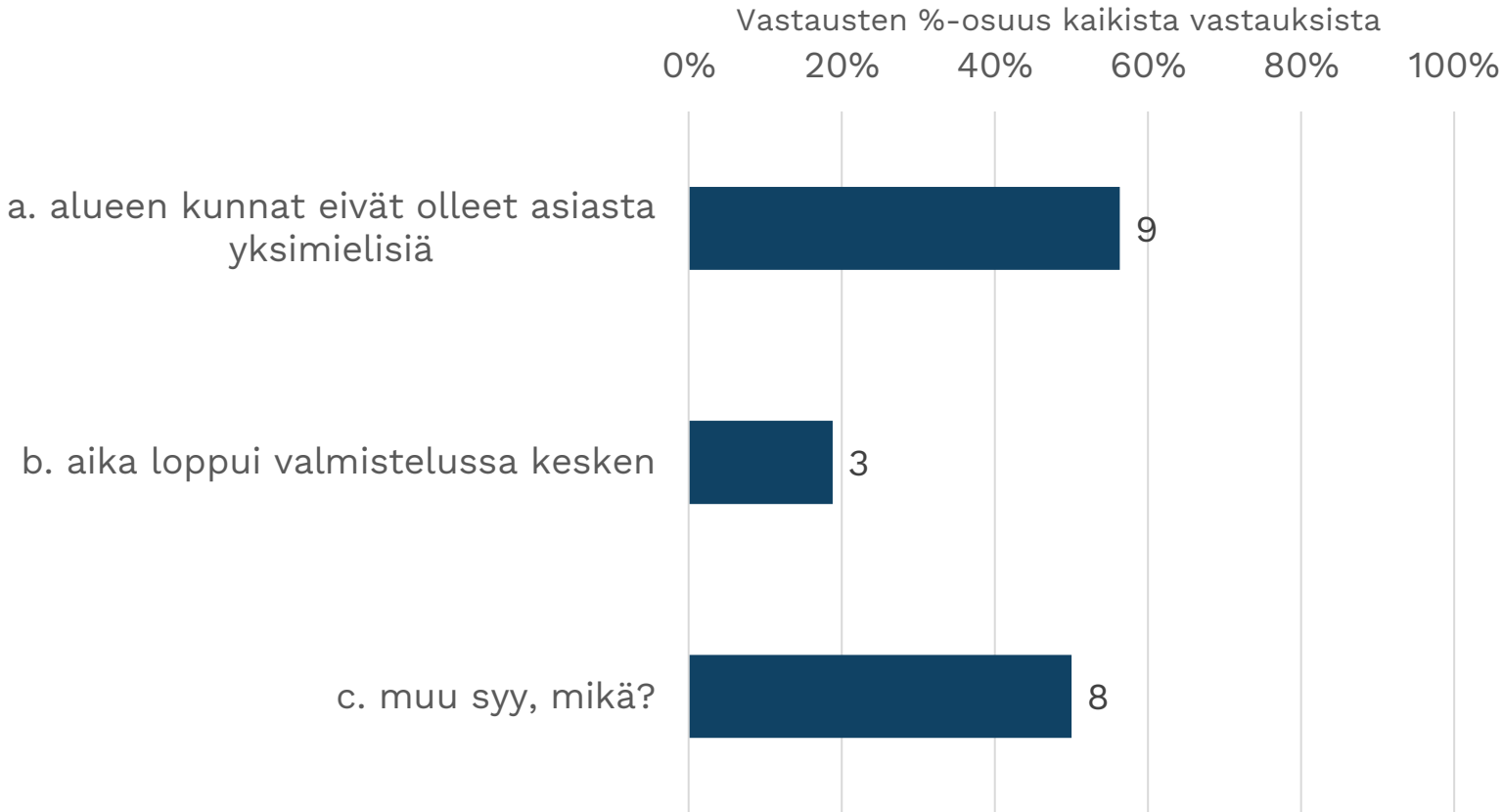

Vastauksia 46 kpl	kpl
a. Kyllä ja valmistelu etenee	1
b. Kyllä, mutta valmistelu ei johtanut tehtävien siirtoon sopimuksella	7
c. Ei	37
d. Ei tietoa	0
e. Muu, mikä? (kuntien kanta selvitettiin ilman valmistelua, ei yksimielistä näkemystä)	1

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)

Tilanne, jossa sopimuksella tehtävien siirtämistä oli alueellanne valmisteltu, mutta siitä luovuttiin. Kerro halutessasi näkemyksesi syistä, miksi valmistelusta luovuttiin

Voit valita useamman vaihtoehdon (vastaajia 16, vastauksia 20 kpl)

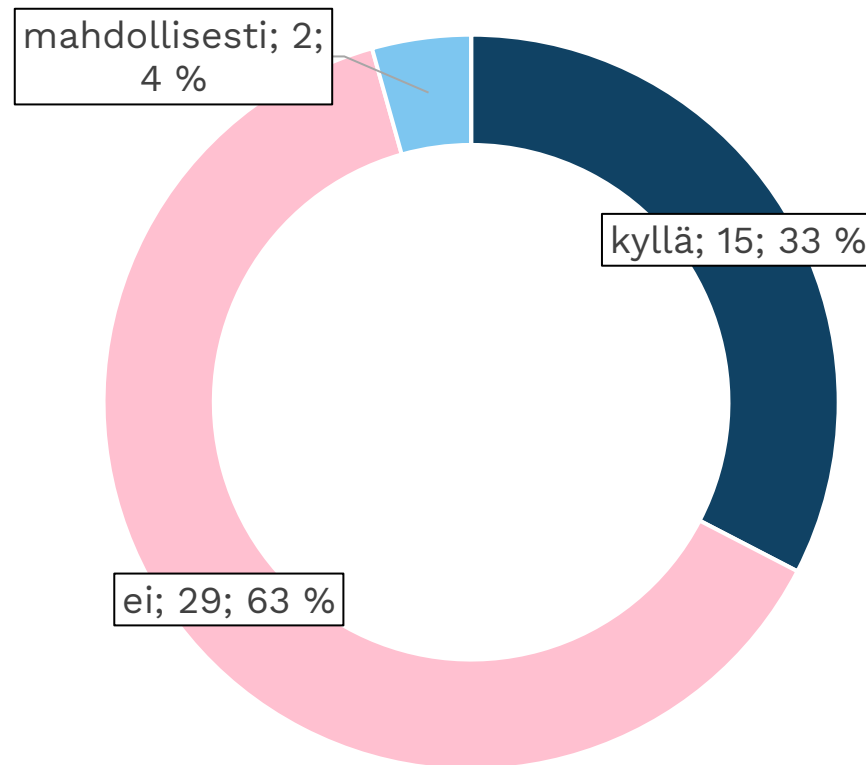

Vastauksia 20 kpl	Kpl
a. Alueen kunnat eivät olleet asiasta yksimielisiä	9
b.Aika loppui valmistelussa kesken	3
c. muu syy, mikä? Avovastauksista poimittua: aikataulu ja epäonnistunut lainsäädäntö, valmistelusta ei tiedotettu	8

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)

Sote ja pelastus siirtyvät hyvinvointialueen hoidettaviksi v. 2023 alusta. Aiheuttaako tämä alueellanne ympäristöterveydenhuollon uudelleenorganisointitarpeen?

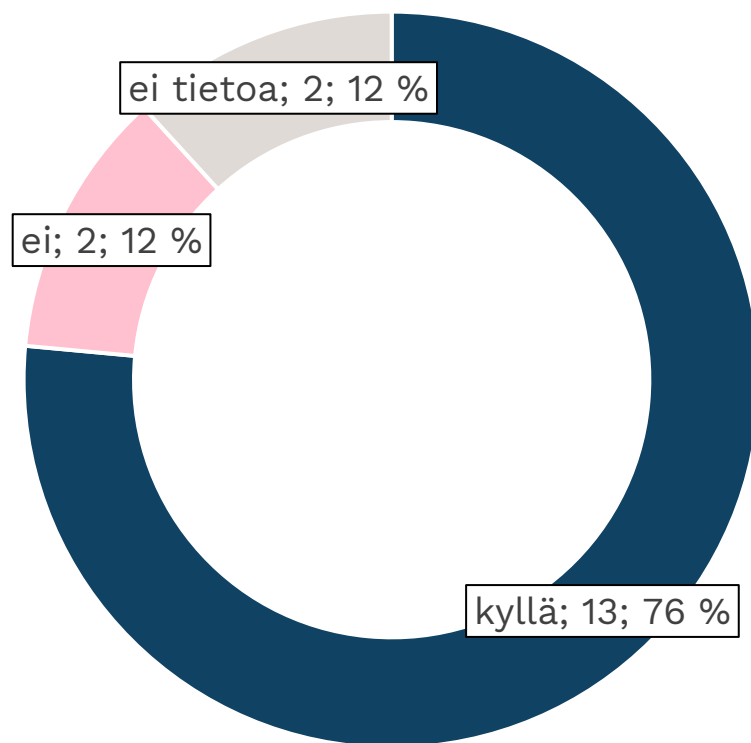
Valitse yksi, tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto (vastaajia 46 kpl)

	kpl
a. Kyllä	15
b. Ei	29
c. Mahdollisesti	2
d. Ei tietoa	0

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)
Onko alueellanne jo aloitettu tulevan organisaation valmistelu?
Valitse yksi parhaiten sopiva vaihtoehto (vastaajia 17 kpl)

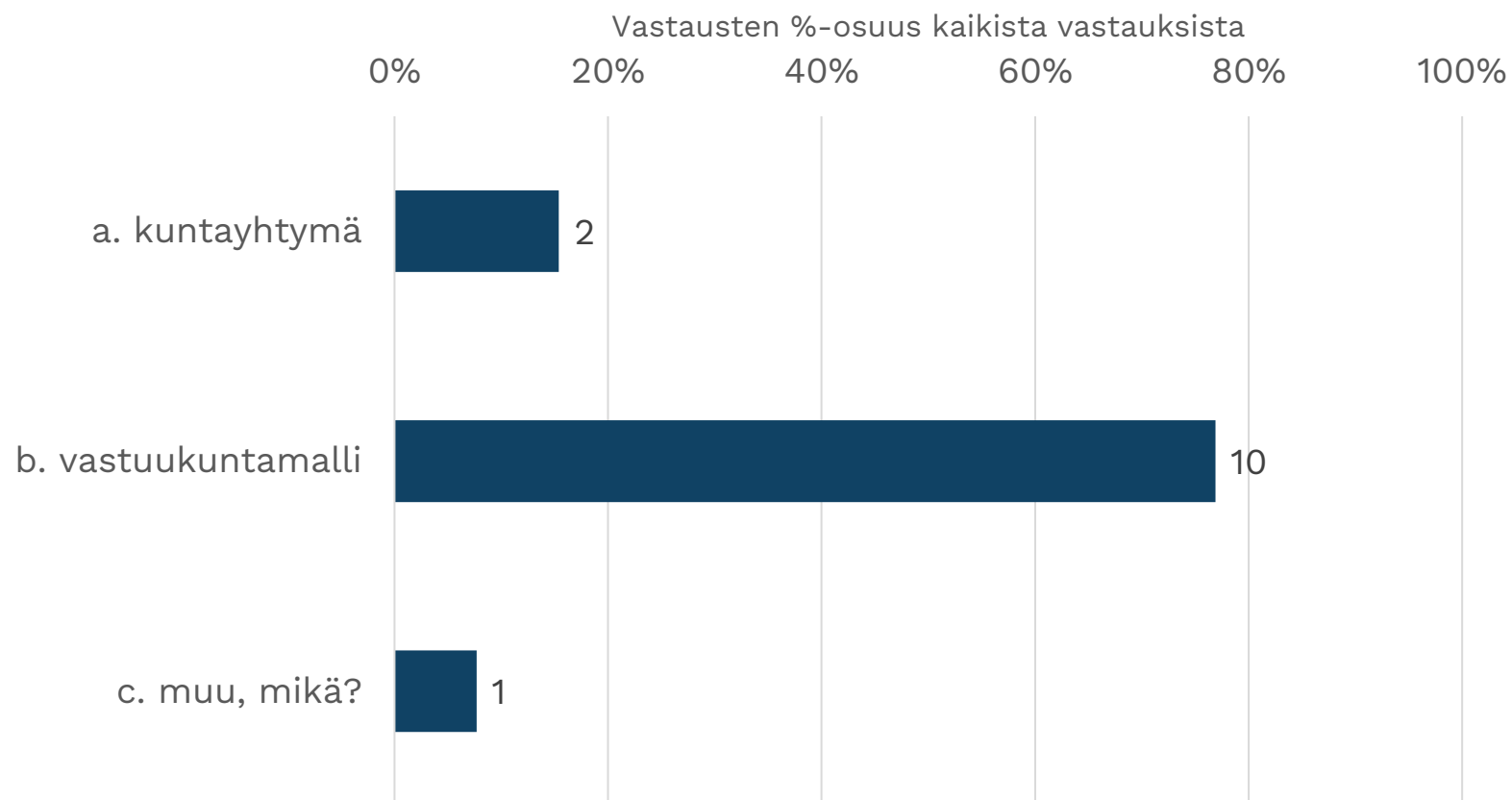

		n
a.	Kyllä	13
b.	Ei	2
c.	Ei tietoa	2

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)

Mikäli uuden organisaation valmistelu on jo aloitettu, todennäköisin organisoitumisen malli vuoden 2023 jälkeen näkemyksenne mukaan olisi
Valitse yksi parhaiten sopiva vaihtoehto (vastaajia 13 kpl)

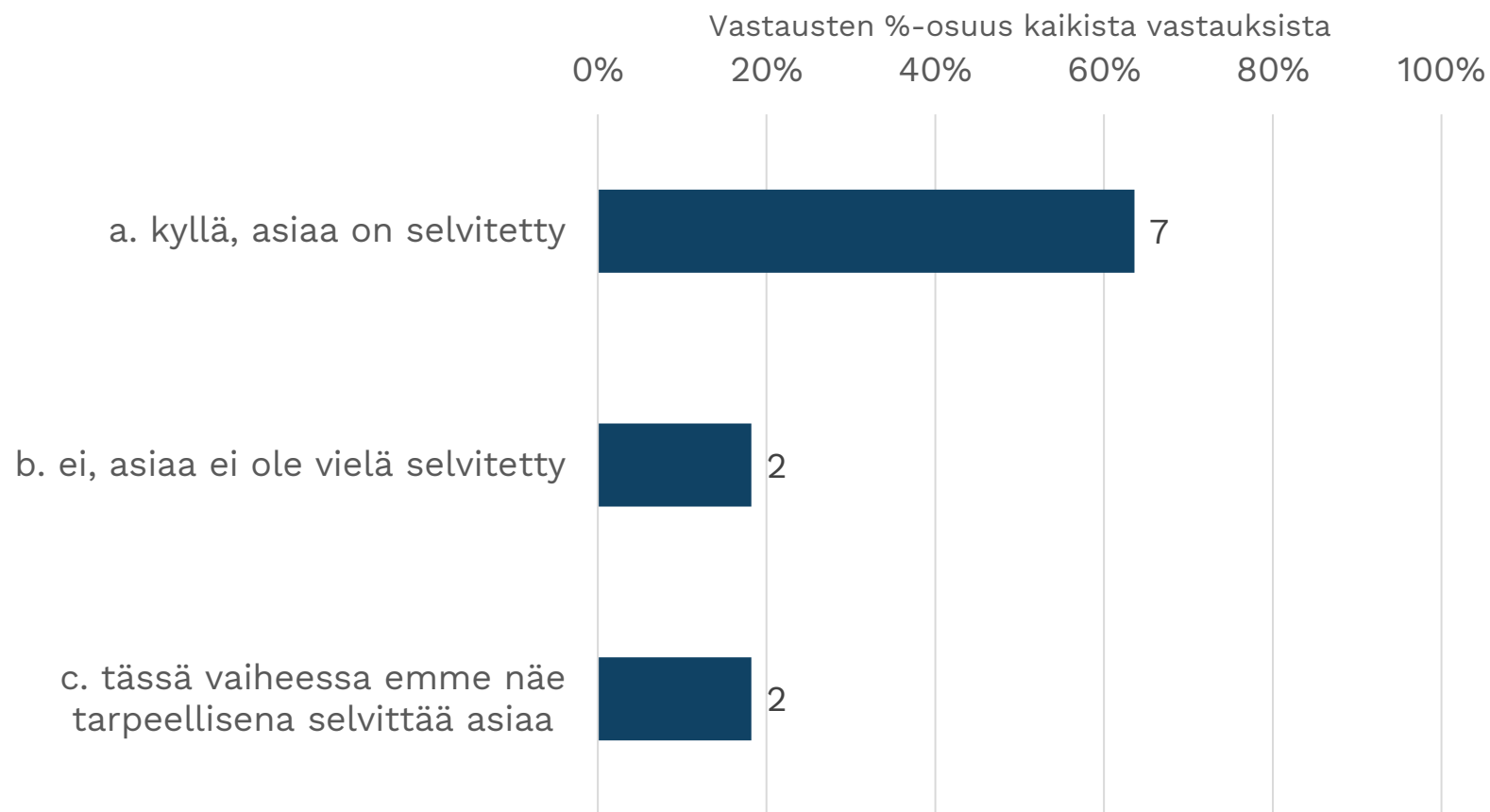
	kpl
a. Kuntayhtymä	2
b. Vastuukuntamalli	10
c. Muu, mikä? (avovastaus: suunnittelutyö on vasta alussa)	1

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)

Onko valmistelun yhteydessä jo selvitetty laajemmin yhteistyön tarvetta (organisoitumiseen liittyen)?

Valitse yksi parhaiten sopiva vaihtoehto (vastaajia 11 kpl)

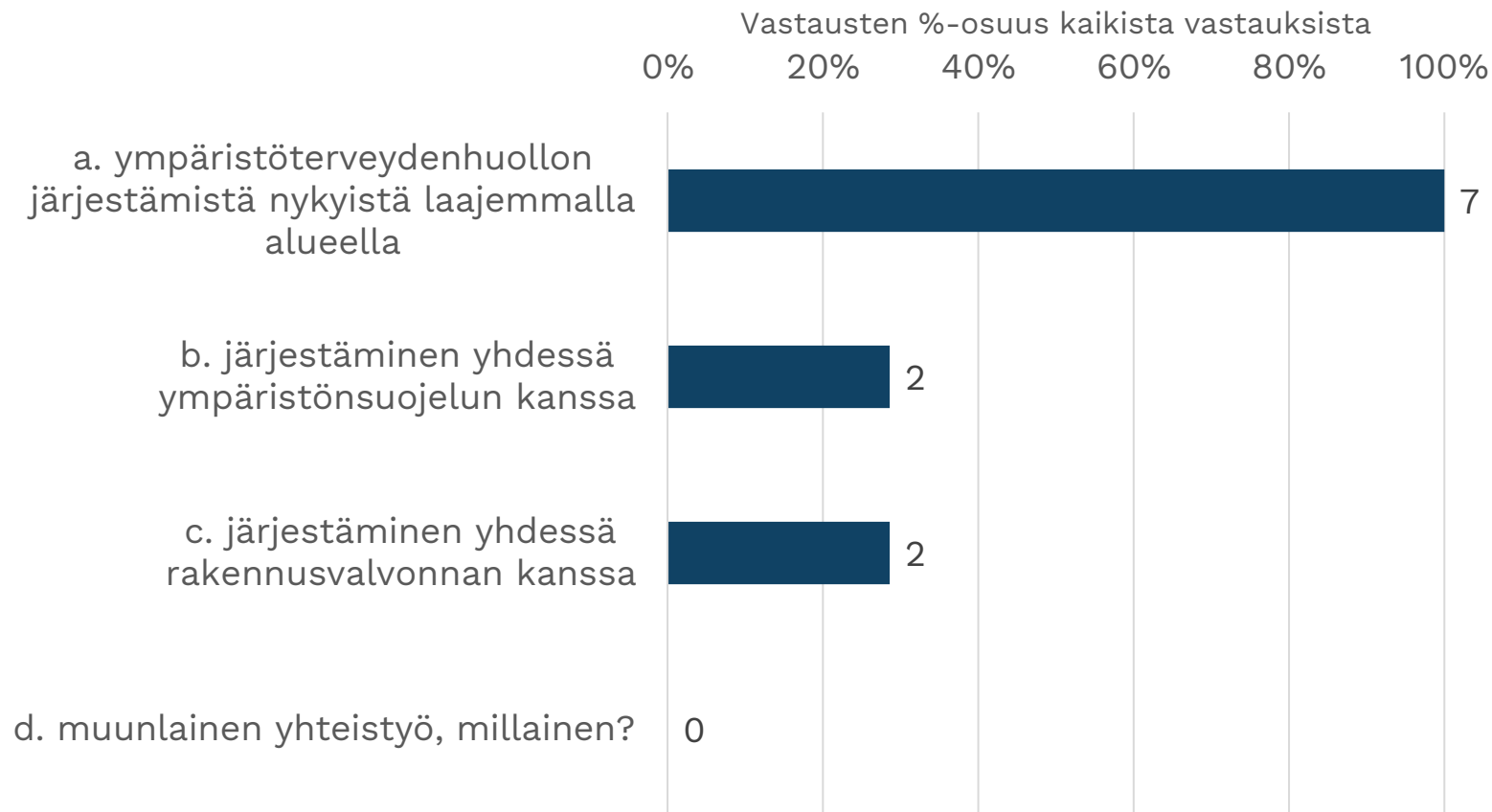
	kpl
a. kyllä, asiaa on selvitetty	7
b. ei, asiaa ei ole vielä selvitetty	2
c. tässä vaiheessa emme näe tarpeellisenä selvittää asiaa	2

Kuntaliiton kysely: (helmikuu 2022)

Olemme selvittäneet tulevaa organisoitumista mm. seuraavilla tavoilla

Voit valita useamman vaihtoehdon. (Vastaajien lukumäärä 7 kpl)

	kpl
a. Ympäristöterveydenhuollon järjestämistä nykyistä laajemmalla alueella	7
b. Järjestäminen yhdessä ympäristönsuojelun kanssa	2
c. Järjestäminen yhdessä rakennusvalvonnan kanssa	2
d. Muunlainen yhteistyö, millainen?	0

Kuntaliiton lyhyt kysely: Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet (helmikuu 2022)

- Lyhyessä kyselyssä kartoitettiin ympäristöterveydenhuollon johtajilta
- Oliko alueella valmisteltu YTH siirtoa sopimuksella HA:een hoidettavaksi
- Tiukat ehdot ja erittäin tiukka aikataulu osasyynä siihen että ainoastaan yhdellä alueella ympäristöterveys on siirtymässä sopimuksella hyvinvointialueen hoidettavaksi
- Lisäksi 7 yksikössä oltiin asiaa selvitetty (16 % vastanneista), mutta valmistelu ei edennyt. Useimmissa vastauksissa kerrottiin että alueen kunnat eivät olleet siirrosta yksimielisiä.
- Aikataulu oli kireä
- 29 yksikköä kaikista vastanneista kertoi ettei HA:n aloittaminen aiheuta tarvetta pohtia uudelleen organisoitumista, 15 vastasi kyllä, 2 mahdollisesti.
- Vastauksia saatiin 46 yksiköstä.
- *Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille!*

Kuntaliiton lyhyt kysely: Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet (helmikuu 2022)

- Millaista tukea toivotte (Kuntaliitolta) ympäristöterveydenhuollon organisoitumiseen liittyen?
- Osa vastaajista painotti tarvetta YTH järjestämiseen nykyistä suuremmissa yksiköissä sekä jatkuvan muutostyön viemää resurssia
- *Olisi hyvä saada ratkaisu siihen ollaanko peruskunnassa vai ei*
- *Jatkuva epävarmuus hyydyttää kaiken kehittämisen*
- *Ympäristöterveys tulisi saada laajempaan kokonaisuuteen (maakunnan kokoiseksi), pienet yksiköt ovat haavoittuvaisia*
- *Muutosten toteuttaminen vie paljon resurssia, ja tämä korvattava kunnille*
- *Monta organisaatiouudistusta lyhyen ajan sisällä kuluttaa ja häiritsee tehtävien hoitamista*
- *Painostusta ministeriöiden suuntaan jotta pakolliseen muutostyöhön joutuvien yksiköiden muutostyöhön kuluvia resursseja korvattaisiin*
- Vastauksia saatiin **46** yksiköstä, joista 30 vastasi tukea koskevaan kysymykseen.
- *Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille!*

Kuntaliiton lyhyt kysely: Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet (helmikuu 2022)

- Millaista tukea toivotte (Kuntaliitolta) ympäristöterveydenhuollon organisoitumiseen liittyen?
- Toivottiin aktiivista viestintää kuntien suuntaan, kunnan roolin nostamista
- *Hyvin toimivan ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan yhteistyön säilyminen tärkeää ja puolustaminen on tärkeää!*
- *Kunnille viestiä siitä että ympäristöterveydenhuolto on kuntien tehtävä, mm. sopimukseen liittyviä ohjeita*
- *Yksikkömme on hyvin vahvasti "kunnassa kiinni" ja yhteistyö soten kanssa on ollut käytännössä olematonta. Siirtyminen hyvinvointialueelle tuntuu kaukaiselta ja vaikeasti hahmotettavalta ajatukselta*
- *Koulutusten ja yhteisten keskustelutilaisuuksien järjestämistä*
- *Organisaation sopimukseen ja siirtoon liittyvää ohjeistusta*
- *Aktiivista tiedotusta, mahdollisia valmiita mallivaihtoehtoja, mahdollisuuksia tietojen vaihtoon eri alueiden/organisaatioiden kesken*
- *Toiminnan häiriöttömän jatkumisen ja työntekijöiden henkisen hyvinvoinnin kannalta olisi tärkeää, että muutoksen valmisteluun ja toimeenpanoon olisi riittävän pitkä aika.*

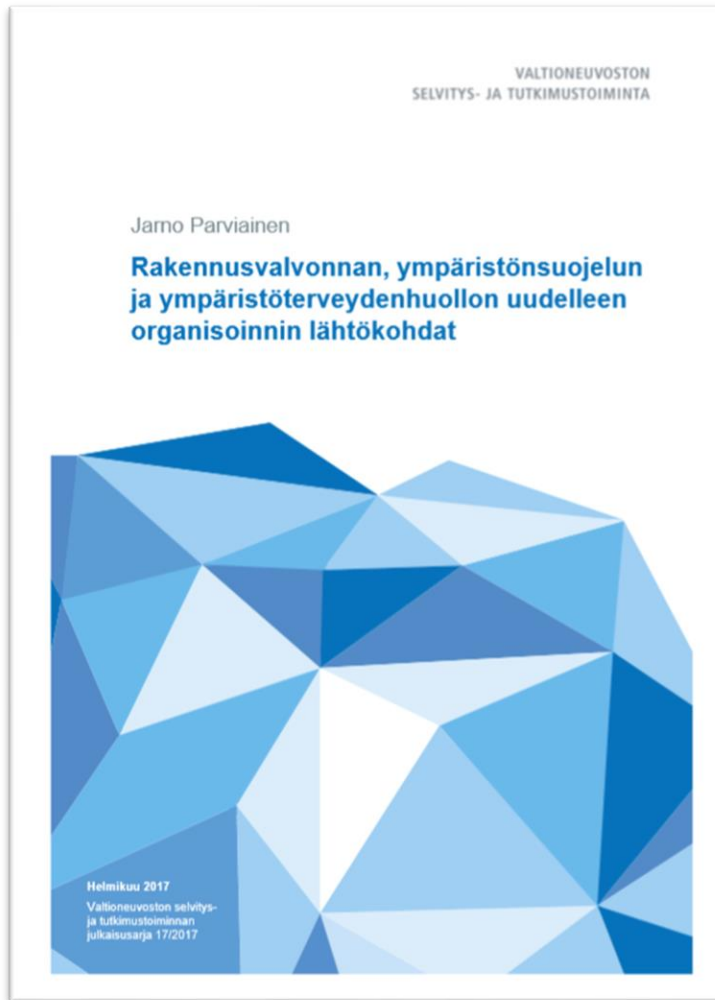
Kuntaliiton lyhyt kysely: Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet (helmikuu 2022)

- Millaista tukea toivotte (Kuntaliitolta) ympäristöterveydenhuollon organisoitumiseen liittyen?
- Eläinlääkintähuolto ja se että nykyjärjestelmässä monilla alueilla on suuria haasteita tehtävien hoitamisessa nousu avovastauksissa esille.
- *Eläinlääkintähuollon ongelmiin on pureuduttava, lainsäädäntö kohdilleen*
- *Eläinlääkärien työehdot ja työaika päivystyksineen on pidettävä nykyisen kaltaisina (kustannusten kasvaminen, eläinlääkärien riittävyys).*
- *Toisaalta eläinlääkäripäivystys on kunnille raskas ja kallis rasite, jonka poistuminen olisi tervetullutta.*
- *Vain laajemmilla hartioilla pystymme ratkaisemaan eläinlääkintähuollon kipupisteitä.*
- Ympäristöterveydenhuoltoon liittyvä eläinlääkintähuollon palvelutuotanto on kaoottisessa tilanteessa. Osa yhteistoiminta-alueista on mahdottomassa jamassa. Eläinlääkäreitä ei löydy mistään kuntien palvelukseen
- Vastauksia saatiin **47** yksiköstä, joista 30 vastasi tukea koskevaan kysymykseen.
- *Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille*

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen on arvioitava toiminta edellä, Kuntaliiton kanta

- Kuntaliiton näkemyksen mukaan ympäristöterveydenhuollon järjestäminen on arvioitava **toiminta edellä alueelliset erot huomioiden**. Kuntaliitto ei kannata tiukkaa ylhäältä ohjattua pakollista mallia kaikille. **Kunnille lähetetyn kyselyn tulokset tukevat tätä näkemystä.**
 - **Alueelliset erot ovat suuria**
 - Suurilla ja osin keskisuurilla **kaupungeilla on omanlaisensa toimintaympäristö** ja tältä osin on perusteltua, että ne **voivat hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka näkevät toiminnallisesti kunnan kehittämiskokonaisuuden kannalta olennaisiksi.**
 - Kaupungeissa yksikön koon kasvattaminen ei tuo enää etuja, vaan hidastaisi prosesseja ja heikentäisi kykyä vastata paikallisiin tarpeisiin
 - Toimintalähtöisesti kehittyneet yhteistoiminta-alueet ovat jo maakunnallisia siellä, missä se on tarkoituksenmukaisinta järjestää maakunnallisesti (esim. Pohjois-Karjala).
 - **Kunnalla oltava mahdollisuus sopia ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä / työnjaosta tarvittaessa hyvinvointialueen kanssa.**
 - **Eläinlääkintähuollon järjestäminen olisi hyvä erottaa omaksi kokonaisuudekseen** ja arvioida uudelleen (alueelliset tarpeet vaihtelevat, kustannukset eivät korreloi väestömäärään, yksityinen palveluntarjonta kasvanut)
 - Alueiden erilaisuus ja ympäristöterveydenhuollon monimuotoisuus huomioitava *blogi*: [linkki:](#)

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen, selvitys (Virva-hanke)

- Hankkeen tarkoituksena oli esittää ratkaisumalleja ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja ympäristöterveydenhuollon nykyistä tehokkaammaksi organisoimiseksi

Huomioita

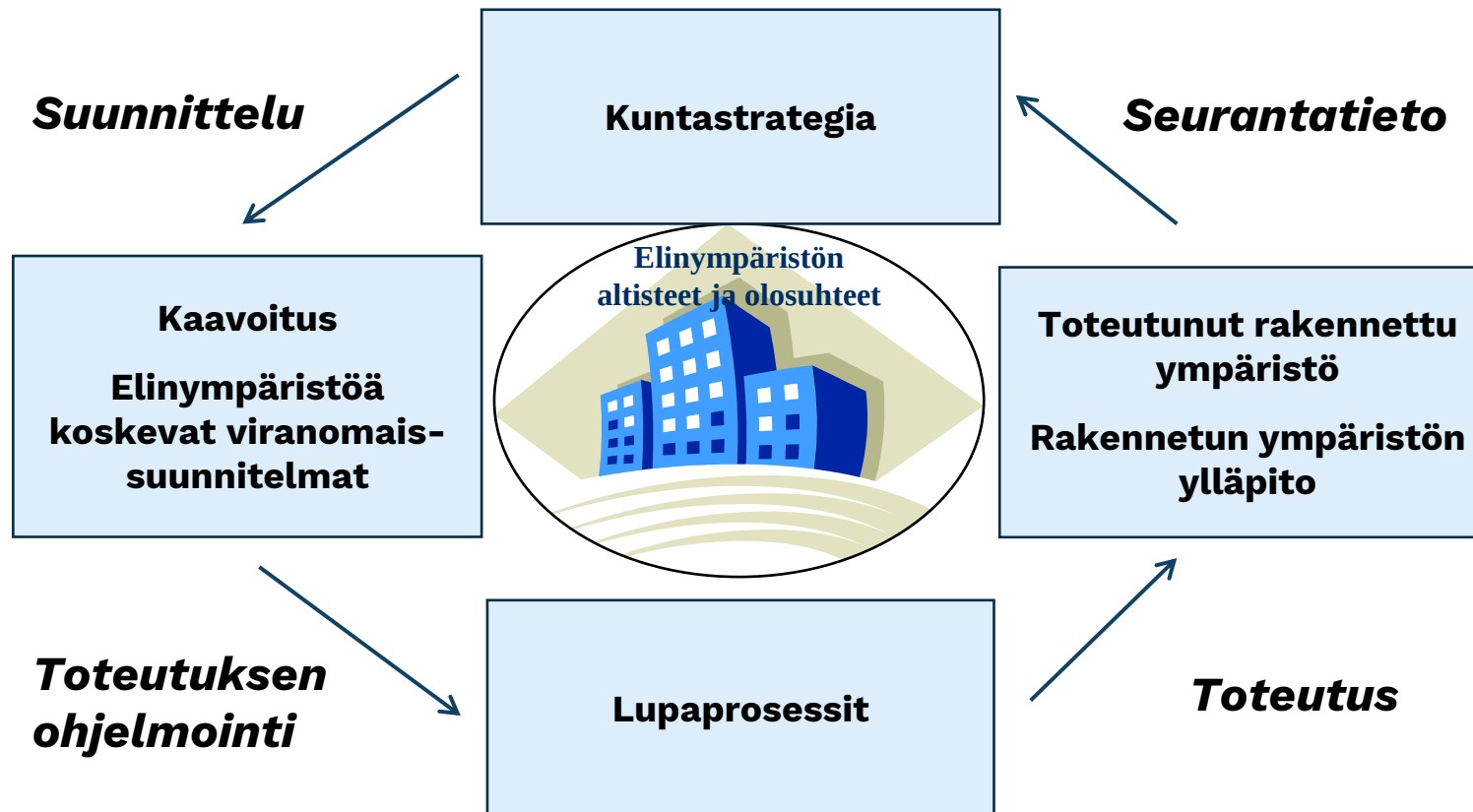
- Terveystoiminnalla yhteys kuntaan (terveellinen elinympäristö ja olosuhteet),
- Eläinlääkintähuollon sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osalta yhteistyötä kunnan muiden toimialojen kanssa on vähän
- Elintarvikevalvonnassa korostuu eniten yhteys Eviraan (nyk. Ruokavirasto), joskin rakennusvalvonnan yhteistyötä pidettiin tärkeänä lupien ja ilmoitusten käsittelyn
- Viranomaistoimintojen yhteistyö hyödyttää toimialojen omien tehtävien suorittamista ja kunnan kehittämistä kokonaisuutena. Myös varautuminen häiriötilanteisiin sekä elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittäminen vaatii tiivistä yhteistyötä kunnan viranomaisten kesken.

Ympäristönsuojelun ja ympäristöterveyden yhteistyö päätöksenteossa

- **Suunnittelu;** maankäytön ja liikenteen suunnittelu, kaavoitus, YVA lausunnot, elinympäristöä koskevat viranomaissuunnitelmat; mm. vesihuolto ja pohjavesien suojelu, jätehuolto, vesienhoito, tulvariskien hallinta
- Epämuodollinen yhteistyö auttaa asioiden eteenpäin viemisessä ja sujuvoittaa päätöksentekoa
- Kunnan eri toimialojen asiantuntemus mukaan varhaisessa vaiheessa päätöksentekoa, viranomaisneuvottelut jo ennen varsinaista lausuntokierrosta
- Yhteistyössä ympäristöterveydenhuollolla ja ympäristönsuojelulla on mahdollisuus tuoda esim. kaavoittajan tietoon elinympäristöön liittyviä kysymyksiä ja näkemyksiä
- **Seuranta:** Ympäristön tilan seuranta- tai selvitystieto mm. maankäytön suunnittelun ja rakentamisen tukena (mm. ilman epäpuhtaudet, melu, radon, talousveden laatu)

Ympäristöterveys osana päätöksentekoa

Lähde: [Ympäristöterveys ja yhdyskunnat](#), Kuntaliiton julkaisu (2016)

Ympäristöterveys kunnan strategiatyössä

Terveellinen ja viihtyisä elinympäristö on kunnan markkinointivaltti

- Kunnan strategiatyössä elinympäristöä kannattaa tarkastella kokonaisuutena;
- miten elinympäristön toivotaan edistävän kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä
- Tavoitteet voidaan asettaa korkeammalle, kuin lainsäädännön vähimmäisvelvoitteet edellyttävät
- Kunnassa tulee tunnistaa vähintään toimenpiteitä vaativat riskit

Kiitos.

Kaisa Mäntynen

040 7036475

kaisa.mantynen@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

Kuntaliiton ohje

Ympäristöterveyden- huollon järjestäminen

Johtava lakimies Marko Nurmikolu

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009, jäljempänä yhteistoimintalaki)

- Koskee ympäristöterveydenhuollon järjestämistä kunnassa ja kuntien välistä yhteistyötä.
- **Ympäristöterveydenhuollon lakeja ovat** terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:n mukaan:
 - terveydensuojelulaki (TsL 763/1994)
 - elintarvikelaki (ElintarvikeL 297/2021),
 - eläinlääkintähuoltolaki (ELH 765/2009)
 - tupakkalaki (TupL 549/2016)
 - lisäksi esim. nikotiinivalmisteet (lääkelaki) ja löytöeläimet (eläinsuojeluL)
- Lain mukaan kunnassa tai kunnan yhteistoiminta-alueella tulee olla käytettävissään vähintään **10 henkilötyövuotta** vastaavat henkilöresurssit, joilla ympäristöterveydenhuollon palvelut järjestetään.

KUNTALAIN SÄÄNNÖKSET KUNTIEN YHTEISTOIMINNASTA

- **Kuntalain 8 luku:** Kuntalaissa säädetty yhteistoiminta perustuu aina sopimukseen (kuntalaki 49.1 §)
- Kaikki ympäristöterveydenhuollon tehtävät on keskitettävä samalle toimielimelle (yhteistoimintalaki 2.3 §).
- Ilmoitus aluehallintovirastolle (yhteistoimintalaki 4 §)
- **Vastuukuntamalli** (kuntalaki 51 §):
 - Sovitaan, että tehtävä annetaan toisen kunnan (ns. vastuukunta) hoidettavaksi yhden tai useamman kunnan puolesta.
 - Viranomaisena toimii vastuukunnan organisaatioon sijoittuva toimielin.
 - Yhteistoimintasopimus
 - Hallintosääntöihin määräykset

} samanaikaisesti

KUNTALAIN SÄÄNNÖKSET KUNTIEN YHTEISTOIMINNASTA

- **Kuntayhtymä** (kuntalaki 55-64 §):
 - Perussopimus
 - Pelkästään ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitoon ei ole yleensä tarkoituksenmukaista perustaa kuntayhtymää.
 - Ympäristöterveydenhuolto on mahdollista ja suositeltavaa eriyttää kuntayhtymän muusta toiminnasta oman erillisen toimielimen alaisuuteen.
- **Kunnallinen liikelaitos ja liikelaitoskuntayhtymä** (kuntalaki 65 §):
 - Perussopimus jäsenkunnissa ja jäsenkuntayhtymissä
 - Edellyttää liikeloudellisuutta (tulorahoitus)

KUNTALAIN SÄÄNNÖKSET KUNTIEN YHTEISTOIMINNASTA

- **Ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävistä sopiminen** (ElintarvikeL 27.2 §, TsL 7.2 §):
 - Sopimus tehtävien hoitamisesta
 - Yhteistoiminta-alueen yhteinen toimielin voi sopia kunnan, kuntayhtymän tai toisen yhteistoiminta-alueen toimielimen kanssa siitä, että yksittäinen viranhaltija voi hoitaa esimerkiksi säteilylain mukaisia tarkastustehtäviä toisella yhteistoiminta-alueella tai että yksi eläinlääkäri vastaa useamman yhteistoiminta-alueen eläinsuojeluun liittyvistä tehtävistä.
- **Henkilöstön asema**
 - Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat eli KT.

KUNTALAIN SÄÄNNÖKSET KUNTIEN YHTEISTOIMINNASTA

- **YHTEISTOIMINNAN KUSTANNUKSET JA VALVONNAN MAKSULLISUUS**
- **Kustannusten määrittely**
 - Sopimus
 - Yhteistoiminnassa on perusteltua noudattaa yleisiä kustannusten määrittämisen periaatteita. Näitä ovat kustannusten johdettavuus kirjanpidosta, aiheuttamisperiaate ja jatkuvuuden periaate. Samalla on syytä sopia peruste, jolla hallinto- ja sisäisten palvelujen kustannukset kohdennetaan ympäristöterveydenhuoltoon.
- **Kustannusten jako**
 - Esim. asukasluvun suhteessa
 - Esim. palvelujen käytön ja suoritekohtaisen yksikköhinnan mukaan
 - Esim. edellisten yhdistelmä
- **Kuntalaskutus**
- **Valvonnan maksullisuus**

Yhteistoimintasopimuksessa sovittavat asiat

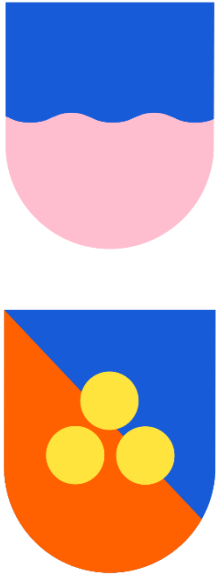
liite 1

- Sopimuksen osapuolet
- Sopimuksen tarkoitus
- Hallinnon ja päätöksenteon järjestäminen
- Otto-oikeus
- Henkilöstö
- Talous ja taloudenhoito
- Asiakkailta perittävät maksut
- Kalusto ja varusteet
- Kiinteistöt
- Tietoturva
- Muut sopimukset
- Yhteistoiminnan kehittäminen
- Vahingonkorvausvastuu
- Erimielisyyksien ratkaiseminen
- Sopimuksen voimassaoloaika ja irtisanominen

Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyö

6.4.2022

Erityisasiantuntija Karri Vainio

Kuntien toiminta ja tehtävät

Varhaiskasvatus

Esi- ja perusopetus

Lukio- ja ammatillinen koulutus

Vapaa sivistystyö

Kulttuuri-, liikunta ja nuorisopalvelut

Yhdyskuntatekniikka ja ympäristö
Elinkeinot ja työllisyys

TE-palvelut

Maankäyttö, asuminen ja liikenne

Ammattillisen
koulutuksen
järjestäjät

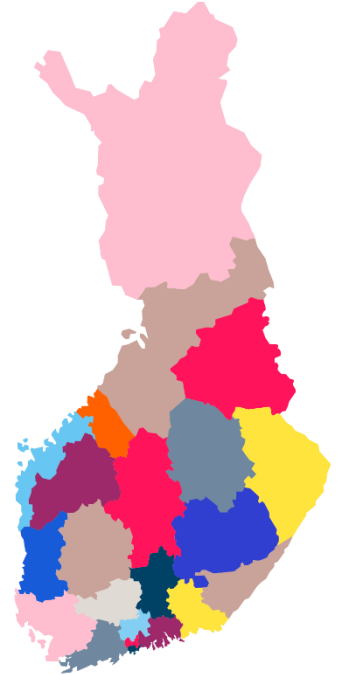
Maakuntien
Liitot

Hyvinvointialueiden toiminta ja tehtävät

Sosiaali- ja terveystalvelut

Yksikölinen oppilas-
ja opiskelijahuolto

Pelastustoimi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

33

*Paikallisten tarpeiden ja erilaisten
olosuhteiden huomiointi tehtävien
hoitamisessa ja organisoinnissa,
päättöksenteko lähellä asukasta*

*”Leveät hartiat”, selkeät
ja yhdenmukaiset
rakenteet, ohjattavuus*

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä useilla eri osa-alueilla

**Hyvinvoinnin ja
terveyden edistäminen**

**Lasten, nuorten ja perheiden
tukeminen**

Työllisyyden hoito

**Maahanmuutto ja kotoutumisen
edistäminen**

**Turvallisuus ja häiriötilanteisiin
varautuminen**

+yhdyskuntarakenteen suunnittelu, ikäihmisten palvelut, asumiseen liittyvät palvelut

Kuntaliiton yhdyspintamuutostuki

- Kuntaliitto toteuttaa STM:n osarahoituksella muutostukiprojektin vv 2022-2023
- Sisällöllisesti tarkastelussa
 - Yhteistyön johtamisen toimintamalli
 - HYTE
 - SISOTE
 - Turvallisuus ja varautuminen
 - Kotoutumisen edistäminen
 - Työllisyys
 - **Muut yhdyspinnat tarpeen mukaan**

Yhteistyön johtaminen

13.3.2022

Lainsäädännön puitteet ja reunaehdot

Lainsäädäntö määrittää tehtävät ja ohjaa yhteistyön toteuttamista.

Lainsäädäntö jättää kuitenkin väljyyttä sopia yhteistyötavat ja -rakenteet kunkin alueen erityispiirteet huomioon ottaen.

Yhteinen tilannekuva ja tietopohja

Yhteisiä asukkaita ja palvelutarpeita koskevan tilannekuvan ylläpidon tulisi olla jatkuvaa.

Hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat ja näiden liittyvä yhteistyö muodostavaa tilannekuvan pohjan

Yhteiset tavoitteet ja niiden seuranta

Yhteistyötä ohjaamaan tarvitaan yhteisiä tavoitteita. Tavoitteiden tulee olla realistisia, konkreettisia ja mitattavia.

Tavoitteet ja niiden seuranta tulee dokumentoida.

Määritelty työnjako ja vastuut

Toimijoiden roolit, työnjako ja vastuut tulee tunnistaa ja kuvata.

Jokaiselle yhteistyön osa-alueelle tulee nimetä vastuutahot hyvinvointialueen ja kuntien osalta.

Sovitut yhteistyön toimintamallit

Yhteistyö edellyttää myös yhdessä sovittuja pelisääntöjä. Mm. miten tavoitteista ja työnjaosta sovitaan ja miten näitä tarvittaessa muutetaan, miten tietoa osapuolten välillä jaetaan, miten epäkohtia ja ristiriitoja ratkotaan

Yhteistyön foorumit ja areenat

Onnistunut yhteistyö edellyttää poliittisen-, virka- ja toimialajohdon säännöllisiä kohtaamisia. Tämän mahdollistavia rakenteita tarvitaan eri tasoilla.

Yhteistyön foorumit ja areenat voivat olla pysyviä tai tilapäisiä

Esimerkkejä yhteistyön rakenteista ja kohteista

Poliittisen päätöksenteon tasot

Aluevaltuuston ja kuntien valtuustojen vuorovaikutus (esim. puheenjohtajiston tapaamiset)

Muiden toimielinten vuorovaikutus

Yhteiset strategiset tavoitteet ja niiden seuranta

Hyvinvointikertomukset ja suunnitelmat

Sopimukset

Hallintosääntökirjaukset ja muut sovitut yhteistyömuodot

Johdon taso Yhteistyöryhmät

Kuntien ja hyvinvointialueen ylimmän johdon yhteistyöfoorumit

Toimiala- ja palvelualuejohdon yhteistyöryhmät

Yhteisten asioiden osalta

- Valmistelu
- Kehittäminen
- Yhteistyön johtaminen
- Osaamisen kehittäminen

Asiantuntijataso Yhteistyöverkostot

Toimialojen yhteistyöverkostot

Toimialan Yhteistyökysymykset

- Kehittämistarpeiden ja ilmiöiden esiin nostaminen
- Asiakasprosessien kehittäminen
- Yhteiset koulutukset

**”Kentällä toimijan”
ja asiakkaan taso**

SUJUVAT PALVELUT

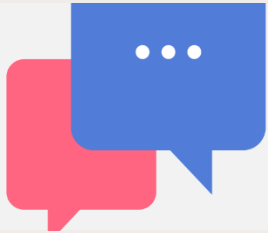

Ensimmäinen valtuustokausi edellyttää erityistä huomiota strategisen johtamisen yhteensovittamiseksi

Minkälaiselle tuelle on tarvetta ympäristöterveydenhuollon yhdyspinnoilla ?

Esim.

**Lainsäädännön
soveltamista
koskevat
kysymykset ?**

Työnjako

(kunnat, hyvinvointialue
et, muut toimijat)

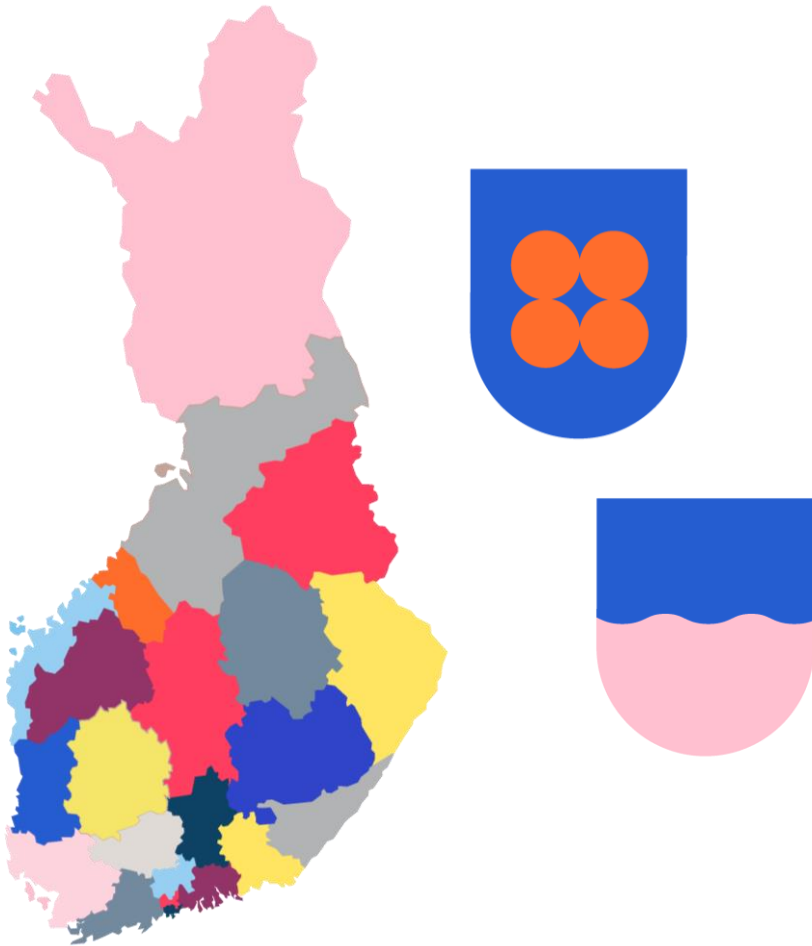

**Yhteistyön
rakenteet,
toimintamallit ja
palvelupolut
(ja hyvät
käytännöt) ?**

**”Tärkeintä on muistaa, että viime
kädessä ihmiset
tekevät yhteistyötä, eivät
organisaatiot”**

kuntaliitto.fi/sotemuutostuki

Kuntaliitto on muutoksessa kuntien ja hyvinvointialueiden tukena

Kuntaliiton muutostuki

- Ohjeita ja tukimateriaalia
- Muutostukiwebinaareja
- Verkostoja
- Muutostuki-neuvontapalvelu

www.kuntaliitto.fi/sotemuutostuki

Siun
SOTE

YTH ja hyvinvointialueet

Kokemuksia kunnista ja yhteistoiminta- alueilta/Siun sote

Kirsi Hiltunen

Ympäristöterveydenhuollon johtaja vs.

Pohjois-Karjala

- 163 286 asukasta
- Pinta-ala 21 584 km²
- 13 kuntaa
- Ympäristöterveydenhuollon resurssi n. 53 htv

Siun sote

2017

Kuntayhtymä

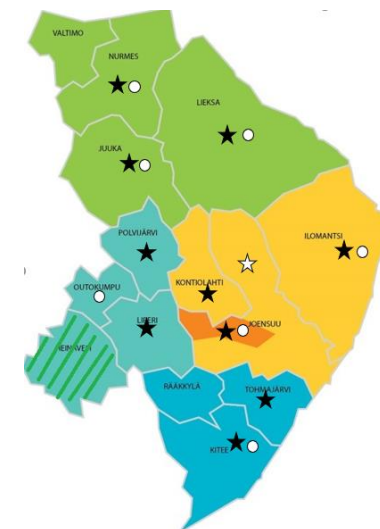
2023

Hyvinvointialue

Ympäristöterveydenhuolto hyvinvointialueelle

- Lainsäädäntö (616/2021 65 §) mahdollistaa ympäristöterveydenhuollon siirtymisen hyvinvointialueelle 1.1.2023
 - Pohjois-Karjalan ympäristöterveydenhuolto siirtyy Suomen ainoana yksikkönä hyvinvointialueelle
- Pohjois-Karjalan ympäristöterveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle sovittu poliittisessa seurantaryhmässä ja kuntayhteistyöryhmässä vuoden 2021 aikana ja Heinävesi on päättänyt siirtää ympäristöterveydenhuollon Siun soten tehtäväksi viimeistään 31.12.2022
- Kuntien ja hyvinvointialueen välinen sopimus ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä 30.6.2022 mennessä
 - Sopimus aluevaltuuston 9.5., kuntien päätöksentekoon sen jälkeen
- Kunnat vastaavat edelleen yth:n täysimääräisestä rahoituksesta 616/2021 65 §:n mukaisesti ja vuosittaiset budjettineuvottelut jatkuvat yht:n ja kuntien kesken

- ★ Eläinlääkärin vastaanotto
- ☆ Eläinlääkäri käy yhtenä päivänä viikossa muualta käsin
- Terveysvalvonnan toimipaikat

- Ympäristöterveydenhuolto siirtyy hyvinvointialueelle nykyisellään (pl. leirintäalueviranomaisen tehtävä)
 - Hallintosääntö lähes ennallaan yth:n osalta
- Tällä hetkellä sekä kuntayhtymän että hyvinvointialueen tehtäviä ja valmistelua
- Heinäveden yht:n siirtymistä Siun sotelle ja hva:lle valmistellaan parhaillaan

Siirtymä hyvinvointialueelle

Ensisijainen tavoite kaikessa valmistelussa on turvallinen siirtymä, mm.

- **Turvallinen siirtymä henkilöstön kannalta**
Henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksena hva:lle 1.1.2023. Henkilöstö tietää tehtävänsä, esimiehensä, oikeutensa ja velvollisuutensa ja miten muutos etenee. Henkilöstön siirto tapahtuu lainsäädännön mukaisesti, palkat tulee ajallaan ja välttämättömät ICT-muutokset on tehty 1.1.2023.
- **Turvallinen siirtymä asiakkaan ja toiminnan kannalta**
Palveluissa ei ole katkoa vuodenvaihteessa. Välttämättömät ICT-muutokset on tehty 1.1.2023.
- **Turvallinen siirtymä talouden kannalta**
Vuoden 2023 talousarviovalmistelu on jo käynnistynyt. Välttämättömät ICT-muutokset tehty 1.1.2023.
- **Turvallinen siirtymä hallinnon kannalta**
Päätöksenteko toimii. Tehdään tarvittavat päätökset hallinnon käynnistämiseksi. Hallintosäätö, strategia, asiakasmaksut, konserniohjeet jne.
- **Turvallinen siirtymä yhdyspintojen osalta**
Luodaan tarvittavat yhdyspintarakenteet, tehdään tarvittavat muutokset sidosyksikköaseman muutosten takia, huolehditaan omaisuuden ja sopimusten siirrot.

Hyvinvoiva pohjoiskarjalainen

A
s
u
k
a
s
o
s
a
l
l
i
s
u
s
k
e
i
n
o
t

Osallisuusvaliokunta,
7 + muut toimijat

Aluevaltuusto
59 jäsentä (pj + 2 vpj)

Nuorisovaltuusto

Tarkastuslautakunta, 8

Aluevaalilautakunta, 5

Vanhusneuvosto

Aluehallitus, 11

Vammaisneuvosto

Henkilöstöjaosto, 7

Yksilöasioiden jaosto, 5

Lapsi- ja
perheasiainneuvosto

Ympäristöterveydenhuollon
jaosto, 7

Hyvinvointialuejohtaja

Hyte-lautakunta, 11

Tulevaisuuslautakunta, 11

Turvallisuuslautakunta, 11

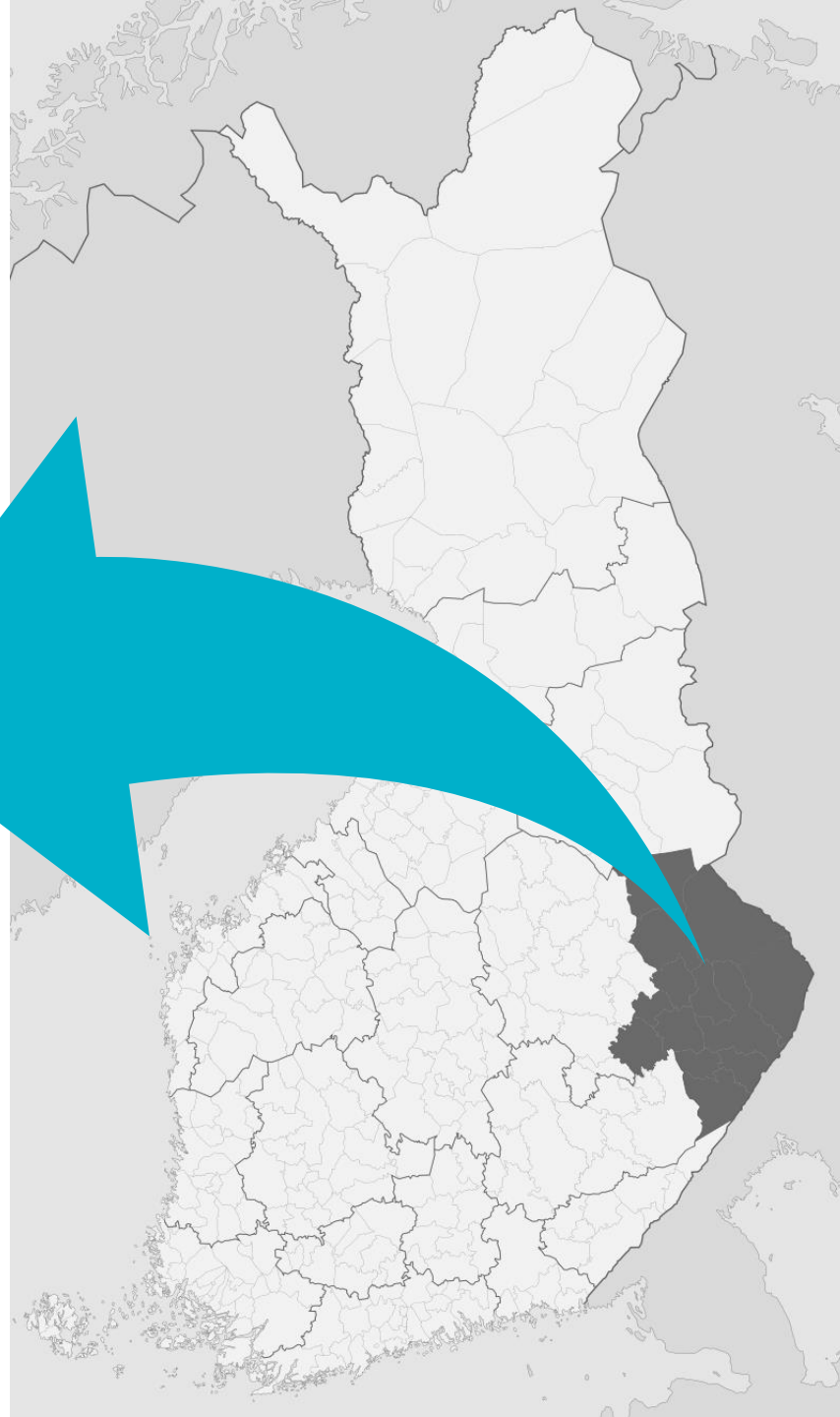
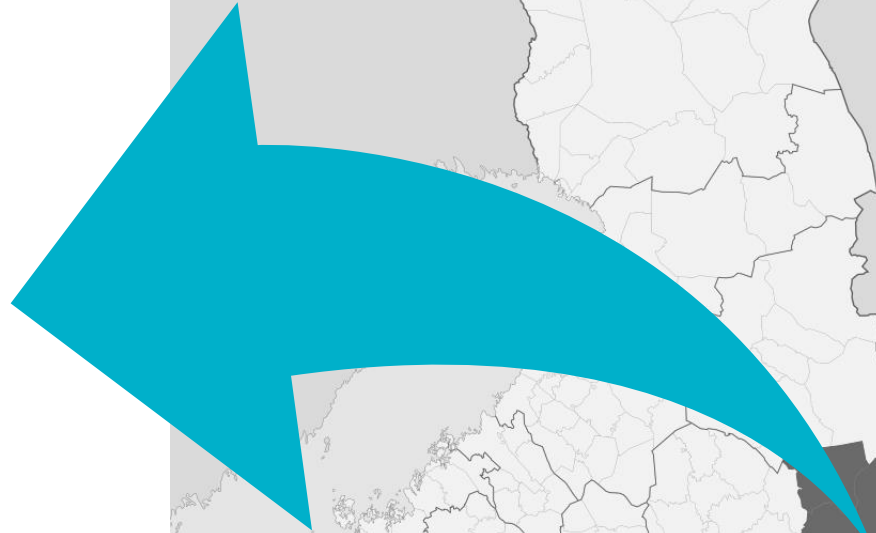
Muu viranhaltijajohto ja organisaatio

Kiitos!

Siun
SOTE

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Siun
SOTE

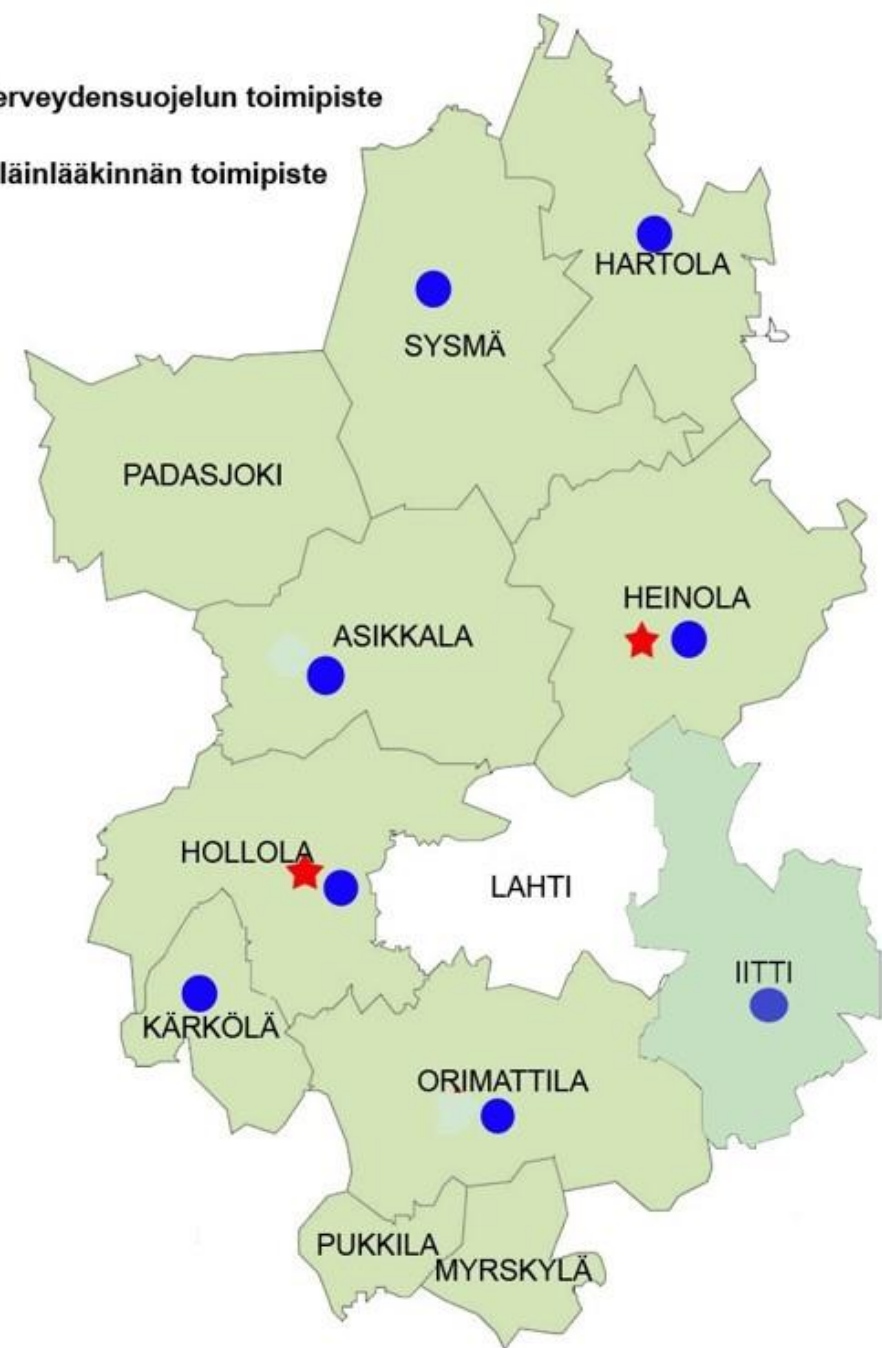
Ympäristöterveydenhuolto Päijät-Hämeessä 1.1.2023

Ympäristöterveyskeskus 29 htv

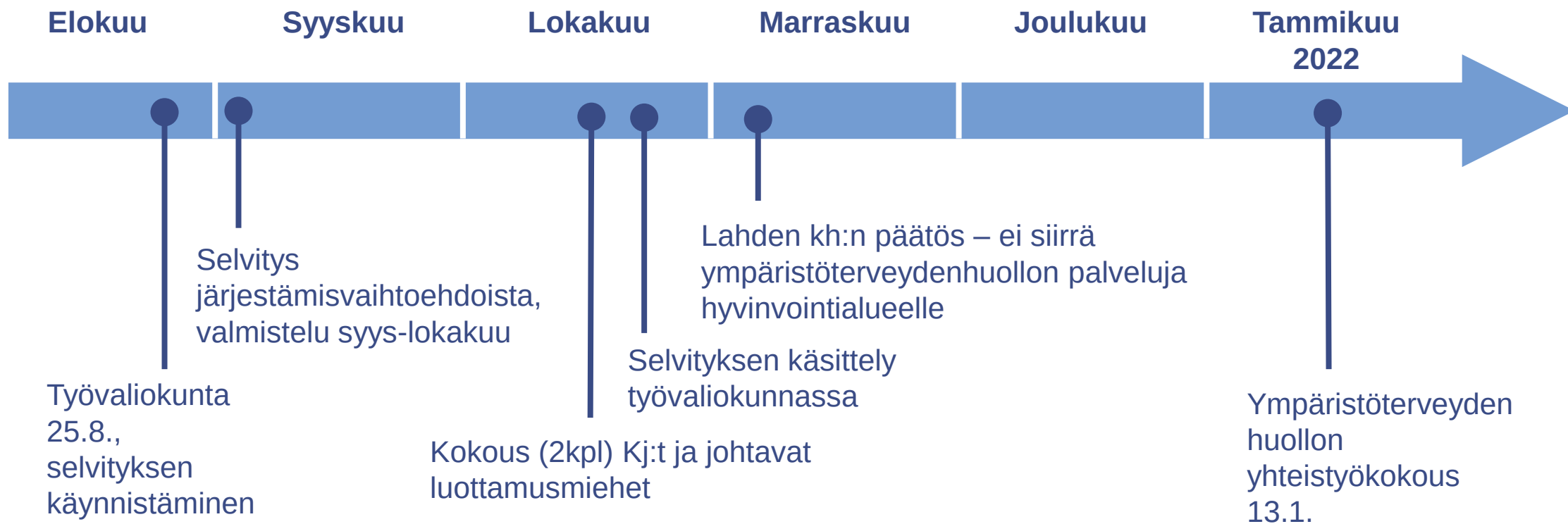
- Terveystensuojelu 16 htv
- Eläinlääkintähuolto 12 htv
- Toimialajohtaja

★ Terveystensuojelun toimipiste

● Eläinlääkinnän toimipiste

Valmistelu 2021

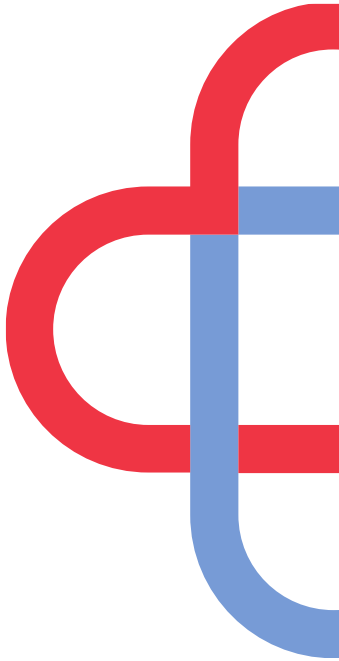
Valmistelua 2022

Ostopalvelu yhteistoimintasopimuksen, kunnan hallintosäännön päivityksen ja päätösluonnoksen valmistelusta (Hollolan kunta)

Ympäristöterveyskeskuksen toimialajohtaja nimetty vastuuvalmistelijaksi (oto:na, ei lisäresurssia)

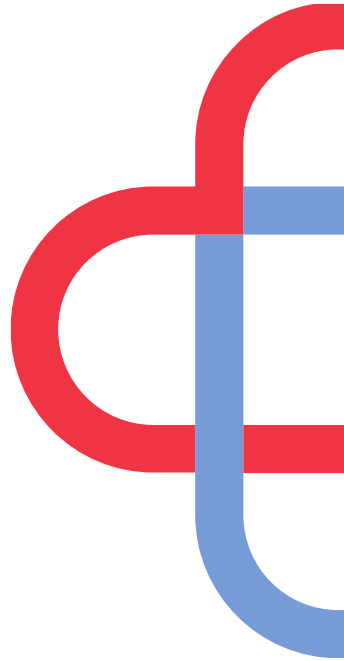
Ohjausryhmä nimetty (kuntien ja yhtymän edustus), kokoontunut 31.3.

Valmisteluryhmät (3 kpl) nimetty: talous ja omaisuus, ICT, henkilöstö (kunnan ja yhtymän edustajat), kokouksia 2 kpl/ryhmä

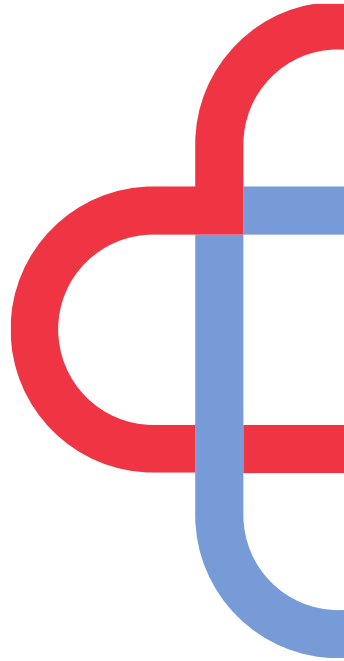
Tilanne 6.4.

- Yhteistoimintasopimusluonnos lähes valmiina päätöksentekoon
- Kunnilla valmius päätöksentekoon kesäkuun valtuustoissa
- Myrskylä ja Pukkila siirtämässä ympäristöterveydenhuollon Porvoon kaupungille
- Kunnat sopineet siirtokustannusten jaosta
- Organisaatio hyvin pitkälle selvillä
- Lautakunta aloittaa 1.9.2022
- Liikkeenluovutusopimus valmisteilla
- Henkilöstöinfo/yhteistoimintaneuvottelu sovittu toukokuulle
- ICT-ratkaisut pääosin tiedossa, hoidetaan etupainotteisesti
- Ratkaisevaa on eläinlääkäripäivystyksen numeron toimiminen 1.1.2023 klo 0.00
- Osa sopimuksista neuvoteltava uudelleen, mm. laboratoriopalvelut, Saaren klinikka

Ajatuksia muutoksen myllerryksessä

- Kokoluokaltaan ja rakenteeltaan helppo ”valmiin paketin siirto”, vai onko?
- Paljon muistettavaa, kokouksia ym, muutos kuormittaa merkittävästi osaa henkilöstöstä
- Henkilöstön positiivinen suhtautuminen auttaa!
- Pienryhmien ja ohjausryhmän työ sujunut jouhevasti
- Jää hyvinvointialueuudistuksessa vähäiselle huomiolle.
- Yhteydet suureksi paisuvaan hyvinvointialueeseen?
- Uusi isäntäkunta varautuu valmistelussa yksikön irrottamiseen 2026, ei rakenneta pitkäaikaista ratkaisua
- Ympäristöterveydenhuollon uusi asemoituminen -> isäntäkunta vs. muut kunnat
- Ympäristöterveydenhuollon yksikkökokoa suurennettava mutta ei tapahdu ilman lainsäädännön muutoksia! Päätökset tehtävä!

Hyvä elämä tehdään yhdessä

Silja Mäkelä, toimalajohtaja
etunimi.sukunimi@phhyky.fi

p. 044 440 6551

Kuopion ympäristöterveys

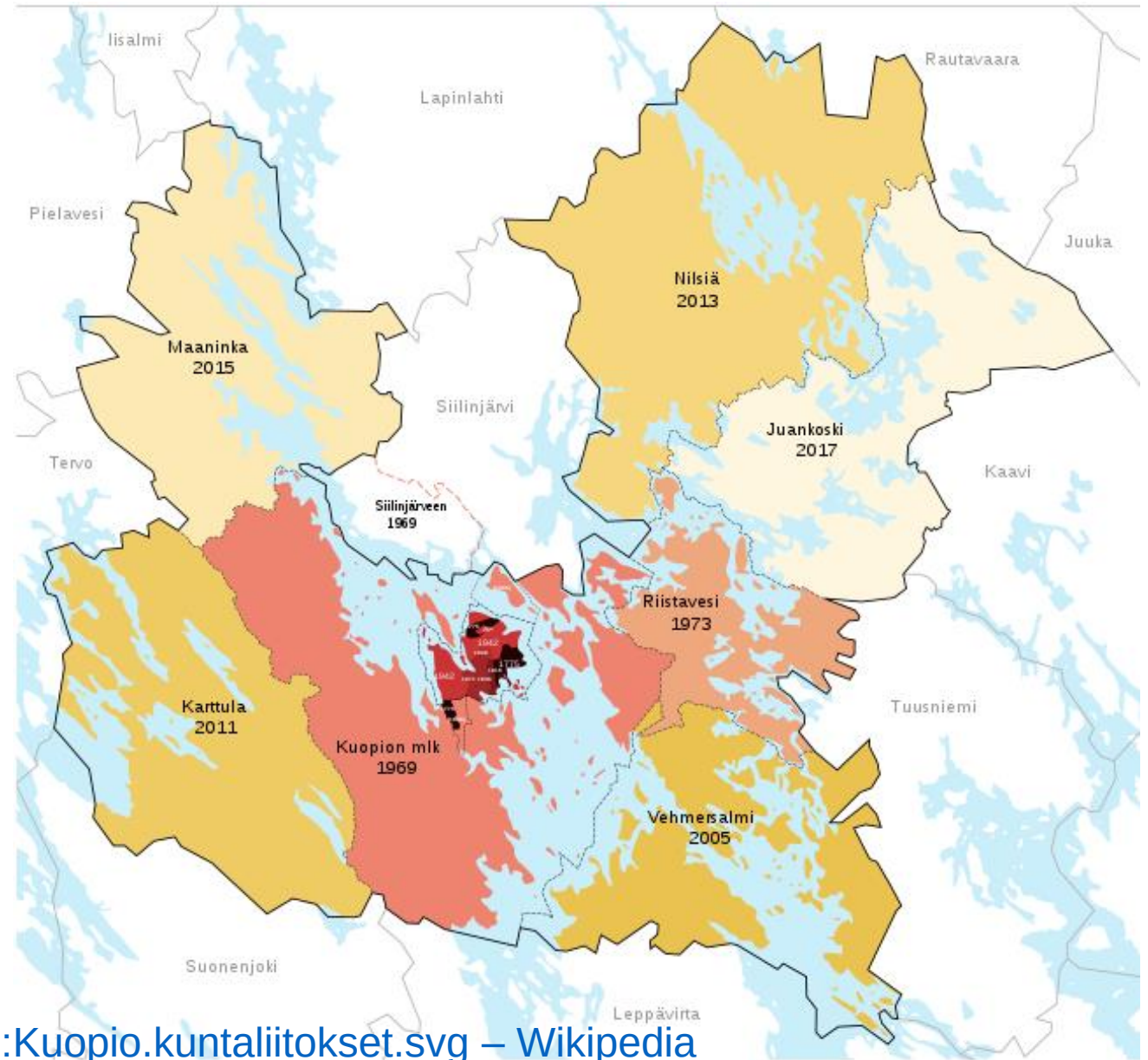
Ympäristöterveys ja hyvinvointialueet webinaari 6.4.2022

Tarja Hartikainen
Ympäristöterveyspäälikkö

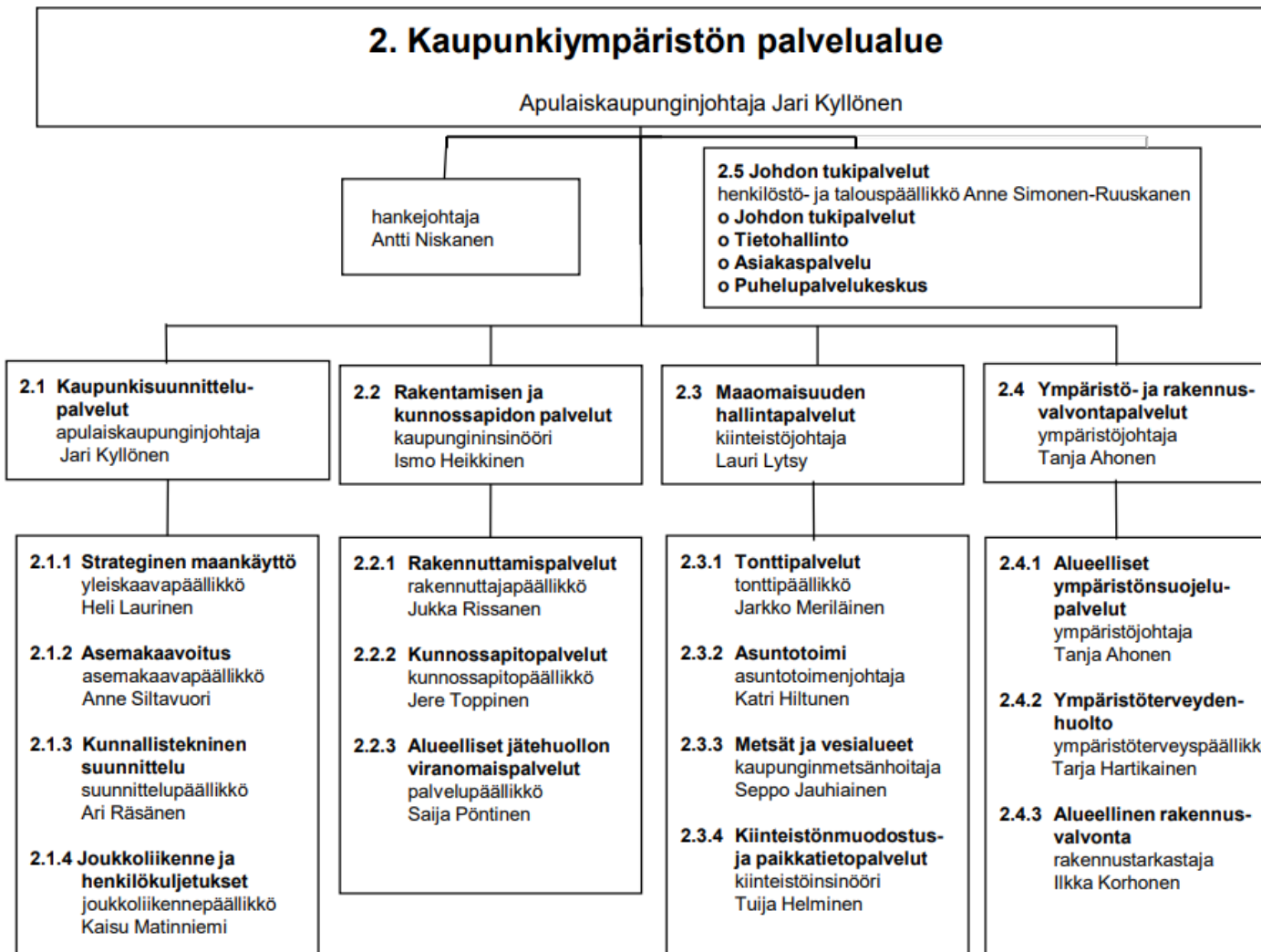
Kuopio

Kuntaliitokset 2000->

- Vehmersalmi 2005
- Karttula 2011
- Nilsia 2013
- Maaninka 2015
- Juankoski 2017
- Kuopio hoitaa Suonenjoen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun
- Kuopio hoitaa Rautavaaran ympäristönsuojelun
- Ympäristöterveydenhuollossa Kuopio ostaa eläinlääkäripalvelut Siilinjärveltä ja Tervosta

[Kuva: Tiedosto:Kuopio.kuntaliitokset.svg – Wikipedia](#)

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Ympäristö- ja
rakennusvalvontapalveluissa
56 henkilöä

Ympäristöterveydessä 14
henkilöä

Ympäristöterveys Kuopiossa

- Ympäristöterveydessä 14 henkilöä
 - ympäristöterveyspäälikkö
 - Hallintopalvelusihteeri
 - Elintarviketiimi (elintarviketarkastaja + 5 ympäristöterveystarkastajaa)
 - Huoneistotiimi (3 ympäristöterveystarkastajaa)
 - Vesitiimi (3 ympäristöterveystarkastajaa)

Eläinlääkäripalvelut suurelaimille yhteistyössä Siilinjärven kanssa (ostetaan, osin myös Tervosta) ja pieneläinpäivystys ostetaan yksityiseltä toimijalta.

Yhteistyötahot

- Säännölliset palaverit rakennusvalvonnan ja pelastustoimen kanssa
 - Tekninen tarkastusryhmä viikoittain (ei onnistuisi useamman kunnan kanssa!)
- Meluntorjunnan seurantaryhmä
 - Ympäristönsuojelun ylläpitämä, yte mukana
 - Katsotaan samalla kaavoitusta
- Kuopion sisäilmaryhmä
- Kuopion kaupungin valmiussuunnitelman päivittäminen
 - Päivitetään samalla ympäristöterveyden valmiussuunnitelma ja varmistetaan yhteensovittaminen
- Viranomaisryhmä pakolaisten hätämajoitukseen liittyen
- Pohjois-Savon ympäristöterveysyksiköiden johtajat vaihtavat säännöllisesti kuulumisia teams-tapaamisissa
- ISAVI järjestää säännöllisesti tilannekuvapalavereja
 - Vesihuolto
 - Yleinen tilannekuva

Miten hyvinvointialueen muodostaminen näkyy meidän työssämme?

- Hyvin vähän toistaiseksi
 - Edellisellä hallituskaudella käytettiin paljon työaika selvityksiin/ valmisteluihin
- Painopiste oman toiminnan kehittämisessä
 - Tiimitoimintaa kehitetään
 - Erikoistuminen, osaamisen kehittäminen
 - Osa kehittämisestä vähän jäissä odottelun vuoksi
 - Arkistoinnin kehittäminen sähköiseksi?
- Taloudellinen tilanne kunnan yksikössä
 - Maksutuloa tulossa lisää perusmaksusta
 - Resursseja parannettu
 - Hyvinvointialueilla säästöpaineita jo alkuvaiheessa?

Ympäristöterveydenhuolto ja hyvinvointialueet - webinaari 6.4. klo 9-11

Puheenjohtaja: Kaisa Mäntynen, ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija, Kuntaliitto

- Hyvinvointialueiden aloittaminen ja ympäristöterveydenhuolto: Lyhyt kooste Kuntaliiton kyselyn tuloksista, Kaisa Mäntynen Kuntaliitto
- Kommenttipuheenvuoro: Jari Keinänen STM ja Sebastian Hielm MMM
- Kuntaliiton ohje: Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen, johtava lakimies Marko Nurmikolu Kuntaliitto
- Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyö, erityisasiantuntija Karri Vainio Kuntaliitto
- Kokemuksia kunnista ja yhteistoiminta-alueilta:
- Kirsi Hiltunen, Ympäristöterveydenhuollon johtaja, Siun Sote
- Silja Mäkelä, Ympäristöterveyskeskuksen johtaja, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä
- Tarja Hartikainen, Ympäristöterveyspäällikkö, Kuopion kaupunki
- Ennakkokysymysten läpikäymistä ja keskustelua
- Huom. Tilaisuus tallennetaan ja tallenne on kaksi viikkoa tilaisuuden jälkeen katsottavissa (linkki tallenteeseen lähetetään ilmoittautuneille)

